

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti s dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Insarati: Enostopna petiti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglaš in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list se poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Inž. A. Štebi:

Narodno gospodarski utrinki.

I.

Zadnje vesti iz Belgrada zvené nam Slovencem nekam tužno in nerazumljivo; to so glasovi, katerim naša duša ne more tako privrženo in tako naravno harmonično slediti, kakor če bi zveneli iz že ubrane in izenačene duševne vkupnosti. To so balkanski glasovi, glasovi, katerim je šele strune uglašiti, da se odzovejo v potrebnem soglasju.

Vprašanje je, ako je to soglasje dosegljivo, ako se morejo te naše strune tako uglašiti, da se bodo odzvale vsem udarjenim glasovom iz daljnega juga. Dejstvo je, da je Belgrad daleč od nas, da je Belgrad tam doli na Balkanu, mi pa daleč tu gori, na preračunajočem severu. Dejstvo je, da je spojiti glasove orijenta z glasovi okcidenta. Kako to, zakaj to in kedaj bo dosegljivo to soglasje je drugo vprašanje.

Gotovo je, da se bodo odzvale naše narodne strune onim iz daljnega Balkana, gotovo je tudi, da bo to soglasje moralo priti po naravni poti narodnega ujedinjenja, iz življenjske potrebe medsebojne odvisnosti in v bližnji bodočnosti. A danes ne, in jutri tudi še ne! V čašo ujedinjenja ne zlivamo vodo in vodo, nego vodo in mineralni vrelc. Tej zmesi pa treba časa, da se očisti in spoji.

Isto velja pri ureditvi naše jugoslovanske države. Danes še ne moremo zlití vse potrebe in vse zahteve celotnega jugoslovanskega naroda v eno posodo v pričakovanju, da se bo to srečanje namah in brez elementarnih bojov spojilo v eno mirno in neskaljeno izenačenje in ujedinjenje. Tovariši so elementi, ki do danes še niso bili ujedinjeni v duševni tovaršiji, še manj pa v gospodarski družini. Gospodarili smo do danes vsak zase: en družabnik v seljačkem komunizmu, drugi v aginjskem podložništvu, tretji v prenapetem industrijskem vrvenju, četrti v trgovinskem trdem konkurenčnem boju, itd. Slovensko ozemlje predstavlja vse drugačno gospodarsko strukturo, kakor n. pr. Hrvatska, ali Bosna, ali Srbija. Prebivalstvo slovenskega ozemlja je v kulturnem in socialnem pogledu orijentirano v smeri zapadno-evropskega drvečega razvoja, medtem ko je prebivalstvo Bosne ali Srbije orijentirano v smeri jugovzhodnega, orientalskega pokreta. Oba člena imata danes isti cilj, isto pot — a vendar bo delo obeh členov popolnoma različno. Jaz primerjam to delo, to medsebojno konkurenco, dvem popolnoma paralelnim železničnim obratom, eden tik drugega, oba z istim in enim ciljem. A na eni progi vozi najmodernejše urejena lokomotiva, z najekonomičnejšo izrabo pare, s prvovrstnim službenim osobljem — na drugi progi enaka lokomotiva, a poraba pare je manj ekonomična, osoblje ne tako izvežbano. Prva lokomotiva bo gotovo in z lahkoto došla na cilj, recimo v desetih urah, druga v najboljšem slučaju v istem času le z največjo težavo, z skrajšanjem odmorov, navadno pa z veliko zakasnitvijo. Ako spremenimo osoblje, bo končni efekt istotako nezadovoljiv; delo na obeh lokomotivah bo šele tedaj eno in isto, končni uspeh šele tedaj dejansko enak, ako izenačimo na obeh lokomotivah duševno kvaliteto osoblja.

Na socialnem in gospodarskem polju države SHS imamo enake primere. Cilji so nam isti, morajo biti isti, tudi pota bodo kolikor mogoče enaka. A notranje delo teh konkurenčnih sil je in bo zelo različno.

To je vzrok, da moramo skrbeti za pravo, ekonomsko delitev dela, potreba je, da povečimo ono delo, ki vsebuje razvojne razločke, z a č a s n o takim enotam, ki ne bodo zavirale naravnih in v teku se nahajajoči razvoj. Z eno

besedo, za enkrat odklonimo strogo centralistično upravo države na gospodarskem in socialnem polju in decentraliziramo upravo na delo, kolikor to zahtevajo razvojni elementi.

Po mojem mnenju je neobhodno potrebno, da poslujejo za slovensko ozemlje države SHS do končnega izenačenja vseh državnih elementov sledeča poverjeništa še nadalje: poverjenišvo za notranje zadeve, za uk in bogočastje, za socialno skrbstvo, za industrijo in trgovino, za javna dela in obrt, za kmetijstvo in za promet. To je naravna potreba slovenskega naroda, ako hočemo, da se našemu razvoju ne stavijo zapreke in težave. Seveda je temeljita reorganizacija teh poverjeništev nujno potrebno.

Naša slovenska javnost naj dobro premisli, da ta zahteva ne sledi iz morebitnih partikularističnih nagibov, nego da je ta zahteva predpogoj narodno-gospodarskega razvoja. To je minimum, kar potrebuje naše narodno telo za svoje samostojno življenje, to je element naše državnoopravne svobode.

Zato moramo na najkrepkejši način protestirati proti tozadevnim ukrepom, ki so došli iz Belgrada in ki nasprotujejo našim gospodarskim in socialnim potrebam. Katera poverjeništa so za slovensko ozemlje potrebna, to bomo razložili mi Slovenci, kot cnakopravni državotvorni element, državni centrali v Belgradu in ne nasprotno.

Naloga vseh odgovornih činiteljev Narodne vlade SHS v Ljubljani je, da ne odnehajo od teh življenjskih zahtev in da izposlušajo te za naš narodno-gospodarski razvoj prepotrebne samostojne upravne enote za slovensko ozemlje.

Naša kultura.

(Dr. Škapin).

Po odpusčenju iz vojaške službe sem bil primoran bivati nekaj časa pri svoji družini v eni naših »šentflorjanskih dolin« in tu sem imel dovolj prilike študirati našega kmeta. Rad bi hvalil pa ne morem. Moja sodba je, da je naš kmet še brez vsake kulture in da mu te kulture do danes nista dala niti cerkev, niti šola in da mu jo niso dala tudi izobraževalna društva. Kulturo naroda merim jaz namreč po čustvovanju in vedenju posameznih članov naroda napram solidarnosti, napram narodovi skupnosti, po čutu solidarnosti. Če je čut narodne skupnosti (narodna solidarnost) bolj ali manj razvit, če je delo posameznih članov naroda več ali manj diktirano po tem čutu skupnosti, je kultura naroda večja ali manjša. Naj si bode intelekt posameznih članov naroda še tako razvit, naj si bo delo, ki ga izvršujejo člani naroda v svojo zasebno korist, še tako intenzivno, če in dokler oni ne spravijo dela v lastni prosep v sklad z narodovo celoto in skupnostjo, s prosepom naroda, se ne more govoriti o kulturi naroda. V kolikor so posamezni člani naroda pripravljeni, doprinesiti v korist političnih, gospodarskih in kulturnih institucij naroda v korist naroda samega kot skupnosti večje ali manjše žrtve, v kolikor je njih tožadnji altruizem bolj ali manj razvit, v toliko se more tudi govoriti o večji ali manjši kulturi naroda. Če je kdo še toliko čital, če je še tako učen, če poseduje še toliko premoženja, mu to samo ne daje še pravice, da bi se imenoval kulturno enotko naroda. Dokler namreč izrablja to svojo duševno in materijelno bogastvo le v svojo osebno korist in v korist članov svoje družine, se ne more imenovati kulturnim članom naroda. Saj tudi žival, v kolikor je več ali manj razvita, skrbi zase in za svojo družino. Človeška kultura in če govorimo o kulturi naroda, le-ta se zrcali v oni pripravljenosti članov naroda, žrtvovati v narodov blagor tudi svoje največje dobro. Torej tu pri čutu skupnosti, tu pričinja kultura. Ne rečem, da tvori ta čut skupnosti edini prvak kultura naroda. Toda če nima narod oziroma če nima večina naroda tega čuta skupnosti, tega čuta solidarnosti, se ne more govoriti o njegovi kulturi, kakor ne moremo govoriti o kulturi črede.

Nekoč sem pršel med vojsko tudi v Videm in sem imel priliko govoriti tam s par laškimi vojaki, ki so ostali

po zasedenju Vidma po avstro-ogrski armadi tam. Vprašal sem jih, če jim je hudo, da smo mi zasedli laške pokrajine. Vojaka sta mi odgovorila, da jima je to popolnoma vseeno, delati morata tu in delati bi morala tam. Narod, ki bi se sestavljal iz samo takih enotk, bi bil brez kulture. Tudi laški narod, če bi imel samo take individije, bi bil danes kljub svoji veliki kulturi v preteklosti, brez kulture oziroma bi nehal biti kulturen in posvečen bi bil smrti. Podjarmil bi ga namreč prej ali slej narod, ki ima kulturo, pri kojem je čut narodove skupnosti razvit, ter bi mu vzel njegova svojstva.

Naše kmetjsko prebivalstvo kulturnega čuta narodove skupnosti skoraj ne pozna. To se pri narodu kaže zlasti sedaj. Kulturni narod se v kritičnih časih, v časih, ko je blagor naroda v nevarnosti, strne v disciplinirane vrste in vsaka enotka se do samozatajevanja, v velikem in v malem, v zasebnih in javnih zadevah strogo pokori odredbam onih, ki vodijo narod. Kulturni človek namreč ve, da je to neobhodno potrebno, da se obvaruje narod, torej celota, škode. In kako je pri nas? Ali se ljudje zmenijo za odredbe narodne vlade. Davke plačujejo nekako iz navade, nesel jih je plačati predlansko leto, nesel lani in nese jih letos. Imel sem pa tudi sto in sto krat priliko slišati, da sedaj ne bo treba več plačati davkov itd. To je kultura, tako kulturo sta nam ustvarila naša cerkev in aystrlijska šola. In tako kulturo so rabili pri nas Nemci in tako kulturo so rabili pri Slovakih Ogri.

Moja »šentflorjanska dolina« leži ob demarkacijski črti. Na njo meji druga »šentflorjanska dolina« in na to tretja itd. Narodna vlada je prepovedala izvoz živine čez demarkacijsko črto. Za moje kulturne »šentflorjanske doline« pa te vladne prepovedi ne veljajo, ker se za šentflorjance prične in neha kultura pri kronah. Za krone ti proda kulturo, ti proda narod in če hočeš tudi Kristus. Skoraj bi lahko rekel, da bi na prste ene roke našel one šentflorjance, ki bi v spoznanju nujne potrebe narodove discipline in ne vsled strahu pred kaznijo zavrnili dobiček, ki se jim ponuja od prepovedane prodaje čez demarkacijsko črto. Mi smo »kulturni« v toliko in tedaj, v kolikor in kedar se nam od kulture obeta trenuten dobiček, če pa kultura ne donša tega trenutnega dobička, potem naj jo vzame hudič.

In ne mislite, da velja ta diagnoza le za našega kmeta. O nel ista diagnoza velja za večino naših obrtnikov, naših trgovcev, naših industrijskecev itd. Kje pa tiči vzrok vsemu temu? Naša dosedanja vzgoja ni dala narodu prav nikakega ideala, edini ideal naroda je denar. lastni blagor: naš narod je kljub tolikim in tolikim cerkvam, kljub ravno tolikim šolam, kljub precejšnjemu številu izobraževalnih — katoliških in naprednih — društev skrajno materijalističen, zato pa tudi docela nekulturn.

Veliko dela nas čaka in najpotrebnejše je, dati narodu ideale, vzgojiti narod v narod značajev.

Prihodnjic Vam napišem poglavje o naši demokraciji.

Delavske plače v Trstu.

Vsled okupacije so se v Trstu življenjske razmere temeljito izpremenile. Dočim je vrednost denarja vsled oblastvenega določila, da velja 1 krona 40 cente, nesorazmerno padla, so pa cene živim ostale iste, tako, da je zlasti delavstvo, ki je že itak v veliki večini izgubilo svoje prejšnje zaslužke, v naravnost žalostnem položaju. Vsled tega je predsedništvo delavskih organizacij v Trstu poslalo vladi tržaški občini in pa odvetnikom memorandum, ki se končuje sledeče:

Določitev vrednosti krone nasproti liri je zelo znižala tudi vrednost plač. Dočim je pred vojsko povprečnica dnin v Trstu bila višja od povprečnice v vseh večjih italijanskih mestih, je danes baš nasprotno žalostna resnica. Delavci, ki zaslužijo na dan K 10, dobijo na roke 4 lire, in to jih je večina! Tudi delavci, kateri so vsled svoje organizacije dosegli višje plače, po 20 — 25 kron na dan, dobijo sedaj 8 — 10 lir dnevno.

Dočim kvalificiran delavec v Milanu, Tolminu ali Florenzi zasluži 10 — 20 lir dnevno, zasluži boljši delavec v Trstu 5, 6, 7 lir ...

Plača, ki jo dobi danes tržaški delavec ne zadostuje niti za nakup živil, ki jih razdeljuje aprovizacijska komisija.

Da dokažemo še bolj težki položaj, v katerem se nahaja najbolj revno ljudstvo, se treba spomniti družin

vpoklicancev, ki so doslej dobivali dnevno po 1 K 80 vin., sedaj pa faktično prejmejo 74 cent.: Mnogo manj kot prejmejo sorodniki vpoklicanih v drugih mestih države. Ravno isto velja za begunce in pa družine mornarjev, ki so zadržani v inozemstvu.

Vsled tega prosimo, naj se odslej plače in dne izplačujejo bodisi v lirah, bodisi v kronah, toda te morajo biti zjednačene. Samo na ta način bo tržaško delavstvo moglo vzdržati svojo gospodarsko pozicijo, ki itak ni posebno slajna. Ta odredba je potrebna, ako se hoče rešiti popolnega gospodarskega poloma toliko revnih ljudi, ki so že itak morali v vojski toliko žrtvovati.

Ta spomenica osvetljuje dovolj jasne razmere v Trstu.
P. P.

Politični pregled.

— **Jugoslavija se mora sporazumeti z Italijo.** Trst, 22. jan. (Lj. k. u.) (Zakasnelo.) Ravatelj rimskega lista »La Tribuna«, ki se nahaja sedaj v Parizu, poroča svojemu listu naslednje informacije: Prejel sem važne informacije od enega izmed delegatov srbskega odposlanstva, v katerem se nahajajo, zastopani po dr. Trumbiću, tudi Hrvatje in Slovenci. Ta mi je izjavil, da nova povečana jugoslovanska država mora najti način, da spravi v sklad svoje aspiracije in interese z italijanskimi aspiracijami in interesi, in je dostavil, da se popolnoma zaveda, da bi velika Srbija že zaradi svojih novih mej imela upanje, da prospera politično in gospodarsko le s pomočjo Italije. Dostavil je, da so njegove izjave zgolj privatnega značaja. Vendar je dodal: Gotov sem, da Trumbić misli kakor jaz. Korespondent nadaljuje: Mislim da vam lahko dodam, da bi Srbija, če tudi mora vzdrževati stališče, da se dopusti Jugoslavijo na mirovno konferenco, bila povsem nezadovoljna z nasprotno rešitvijo, kakor je bila odrejena po konferenci sami, ker bi iz tega izhajalo povečanje lastnega ugleda in ker bi to potrdilo stališče Pašićeve, da se je namreč morala ustanovitev nove države oblikovati okoli že obstoječega središča. Ukrep proti udeležbi Jugoslavije na konferenci se pripisuje v gotovih krogih Italiji. Vendar vam lahko zatrjujem, da je bilo to avtomatična posledica splošnih odredb konference, da naj se namreč dopuste na konferenco zgolj one države, ki so se udeležile vojne ob strani entente.

— **Protest prebivalstva otoka Čresa.** Reka, 26. jan. (Lj. k. u.) Prebivalstvo otoka Čresa je poslalo regentu Aleksandru brzojavko, v kateri protestirajo v imenu kmetov otoka Čresa proti okupaciji slovenskih in hrvatskih krajev po Italijanih, zlasti proti okupaciji otoka Čresa, kjer prebiva več kot 90% Hrvatov. Brzojavka nadaljuje: Hočemo in želimo, da ostanemo v zvezi z ostalimi jugoslovanskimi brati, s katerimi nas veže isti jezik. Protestiramo, da nas hočejo s silo poitalijančiti, ker nam že sedaj v ta namen vsiljujejo italijanske šole. Protestiramo tudi, da so izgnali z otoka našo inteligenco in jo internirali v Italiji.

— **Srbski delegati v Parizu.** Belgrad, 25. jan. (Lj. k. u.) Kot srbski delegati so odpotovali v Pariz: Bivši ministri Milorad Drašković, Dragotin Protič, generalni konzul Jovan Vučković, dr. Bogdan Marković, dr. Ivo Topanović.

Belgrad, 25. jan. (Lj. k. u.) »Pravda« poroča, da bo izdelalo ministrstvo nov zakon za pošto in brzojav, ki bo obsegal vse ozemlje SHS.

— **Za nabavo ministrstvenih poslopij.** Belgrad, 26. jan. (Lj. k. u.) Kakor poročajo listi, je dovolil ministrski svet, vsoto pol milijona dinarjev za nabavo pohištva za državna ministrstva.

— **Atentat na Štastny umrl.** Praga, 25. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: »Venkov« javlja, da je večeraj v bolnišnici kaznilnice umrl za akutno pljučnico so-krivec atentata na ministrskega predsednika dr. Kramarja Štastny. Truplo bodo sodnijsko preiskali.

— **Italijanski poslanik pri češkoslovaški vladi.** Rim, 26. januarja. (Lj. k. u.) »Agenzia Stefani« poroča: »Tribuna« javlja, da je poveljnik Naro Lago, ki je nekaj let vodil italijansko poslaništvo v Tangerju, imenovan poslanikom pri češkoslovaški vladi. Lago je že na poti v Prago.

— **Ententa proti Poljakom.** Ženeva, 26. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Poluradna nota iz Pariza potrjuje, da se ententno svarilo nanaša na poljske nasilnosti. Predsednik Wilson je izrekel svoje pričakovanje, da bo začetkom februarja, t. j. do časa, ko dosepejo francoski general Biffel ter ameriški, italijanski in angleški častniki v Gdansko, v glavnih potezih dosežen sporazum med poljsko vlado in Nemčijo.

— **Boljševiki v Orenburgu.** London, 23. jan. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča, da so boljševiki dospeli do Orenburga in ga zasedli.

— **Ukrajinski agrarni zakon.** Kijev, 25. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Ukrajinski direktorij je ravnokar izdal nov agrarni zakon, ki temelji na razdelitvi posestev.

— **Italijanska ljudska stranka.** Trst, 22. jan. (Lj. k. u.) (Zakasnelo.) V Italiji se ustanavlja nova politična stranka z imenom »Italijanska ljudska stranka«. Med drugim naglašajo točke programa nove stranke politično in versko svobodo, progresivne davke, proporcionalna zastopstva, nacionalno in mednarodno socialno zakonodaj-

stvo, razredno organizacijo, upravno decentralizacijo itd. Listi raznih barv pozdravljajo, če tudi z gotovimi pridržki, to ustanovitev, ker s to novo politično organizacijo stopa italijanski katoliški element privikrat očito na nacionalno politična tla. Po vojni, piše »Corriere della Sera«, znači ustanovitev prave katoliške ljudske stranke, kronanje prejšnjega razvoja in ima pomen, ki se ne more prezreti. Pomenja namreč oficijelni konec starega temporalizma. Katoličani, ki so se doslej vzdrževali nacionalnega življenja, vstopajo z razvitimi zastavami v italijansko življenje. Tako so katoličani Italije nehali biti mladotletni in zavzamejo svojo politično postojanko, kakor so to storili zavezniki v drugih deželah. V rimskih političnih in vatikanskih krogih se razpravlja o ustanovitvi katoliške ljudske stranke, kakor o važnem dogodku notranje in v gotovem oziru tudi zunanje politike. Listi sklepajo, da je gotovo, da ne vložijo vatican svojega veto proti ustanovitvi stranke: zakaj nedvomno je, pravijo, da, če bi bil vatican ohranil svojo staro intransigenco, ne bi bila nikdar v Italiji mogoča taka polukatoliška politična organizacija, kakršna je na Belgijskem ali na Nemškem.

— **Anglija zahteva nemško jugozapadno Afriko.** London, 26. jan. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: »Times« javljajo iz Pariza: Pri večerajšnjih pogajanjih o vprašanju kolonij, je Smuts v imenu Južne Afrike zahteval nemško južno Afriko. O tej točki je popolno soglasje. Anglija se zadovoljuje, da se Togo, Kamerun in južna vzhodna Afrika nevtralizirajo.

— **Odkritja Maharova.** Češki pesnik Mahar piše v feljtonu »Narodni Listi«, kako so Čehi med vojsko izvedeli za vse namere vlade. Stürckhov sluga, Duba, je kot zaupnik Masarykov vzel vsako noč iz Stürckhove delavne sobe najvažnejše akte in jih nosil Masaryku, oziroma Maharu in Hajku. Sedanji minister zunanjih zadev, Beneš, pa jih je pošiljal naprej. Mahar pripoveduje, da so ob priliki preiskave v njegovi sobi hodili policisti po nevarnih dokumentih — skritih pod preprogami.

— **Priloh delegatov na mednarodno socialistično konferenco.** Bern, 26. januarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Nemško-avstrijski delegati za mednarodno socialistično konferenco so večeraj ponoči dospeli semkaj. Večina francoskih, angleških in belgijskih socialistov bo dospela v sredo. Nemci pridejo v četrtek. Udeležba Belgijcev, ki je bila spočetka negotova, je vsled posredovanja Francozov zagotovljena. Kongres bo 2. februarja odprt.

— **Za socialno republiko Italije.** Na poziv socialno-demokratskega centralnega vodstva, so se vršile v vseh večjih mestih Italije skupščine. Na skupščini v Milanu, kateri so prisostvovali milanski župan in deset županov socialističnih občin v Lombardiji, so enoglasno sprejeli sklep, kjer zahtevajo takojšen razpust vojske, vpostavo socialne republike in diktaturo proletarijata. Skupščine so se izjavile pripravnim za vsako sredstvo, ki bi bilo potrebno v dosegu teh stavljenih si ciljev in poverile vodstvu nadaljne potrebne ukrepe.

— **Nemčija hoče ugotoviti krivce vojne.** Berlin, 25. jan. (Lj. k. u.) — Brezžično.) Državni tajnik urada za zunanje stvari grof Brockdorff-Rantzau je sprejel inozemske časnikarje, med njimi tudi iz ententnih dežel in Amerike, ki se sedaj mude v Berlinu. V svojem nagovoru je povdarjal, da se je tudi od strani nove nemške vlade predlagalo, naj se upostavi nevtralna komisija, ki naj ugotovi, kdo je kriv vojne. Tej komisiji naj bi se dali na razpolago vsi tajni akti in arhivi vsega sveta, da bi se mogla sestaviti objektivna slika o razvoju dogodkov, ki so leta 1914. privedli do svetovne vojske. Končno je naglašal, da bodo vedno vojne, dokler bo živela misel maščevanja. Dokler se bodo izvrševala nad narodno posestjo nasilja, bodo morali narodi v stremiljenju po svobodi iskati pomoči v orožju. Dokler bodo irredentni na svetu, bodo državni ki le z negotovostjo in neodkritosrčnostjo med seboj občevali.

— **Nemška vojska po sklepu miru.** Monakovo, 25. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Minister za vojaške stvari je sporočil pri predstavi monakovske posadke zelo zanimive podrobnosti o sestavi nemške vojske po sklepu miru. Na Bavarskem se bo ustanovila najeta policijska četa, ki bo štela v mirni dobi 12.000 mož, v vojski pa 44.000 mož. V vsej Nemčiji jih bo 350.000 mož. Poleg te stalne vojske bodo uvedli sistem narodne vojske na podlagi splošne vojaške dolžnosti. Vojaška službena doba bo trajala za infanterijo 3 mesece, za artiljerijo 4 in za kavalerijo 5 mesecev. Po tem sistemu bi imela Nemčija 7³/₄ milijonov vojakov.

— **Bodočnost Mezopotamije, Avstralije in nemških kolonij.** Pariz, 25. jan. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Posebni poročevalec Reuterjevega urada na medzavezniškem posvetu v Parizu je izvedel, da so angleški zastopniki pripravili, prepustiti gotove probleme o bodočnosti Mezopotamije, Avstralije in nemških kolonij zvezi narodov, čim bo ustanovljena, in sicer zaradi tega, da ne trati časa, ki je odmerjen mirovnemu posvetu. Iz tega sledi, da Anglija ne namerava staviti nikakih teritorialnih zahtev, ki ne bi bile združljive z načeli zveze narodov.

— **Odprava podmornic.** Rotterdam, 24. jan. (Lj. k. u.) Run. kor. urad poroča: Glasom lista »Nieuwe Rotterdamsche Courant« javlja »New York World« iz Pariza. Načrt za zvezo narodov odklanja podmornice kot vojno sredstvo in zahteva od vseh držav, ki bodo podpisale pogodbo, da uničijo vso orožje te vrste. Angležem in Ame-

rikancem niso nikakor po godu zahteve francoskih vojaških krogov po levem Renskem bregu, kakor tudi ne zahteve Italijanov po vzhodni Jadranski obali.

— **Medzavezniška konferenca o zvezi narodov.** Pariz, 26. jan. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: Medzavezniška konferenca je imela večeraj plenarno sejo. Sprejeli so protokol poslednje seje brez prememb. Državni tajnik Lansing si je pridržal pritrditev ameriških delegatov, ker še niso dobili angleškega besedila. Clemenceau je potem prebral resolucijo o zvezi narodov, ki se glasi: Konferenca, ki je razmotrivala predloge glede ustanovitve zveze narodov sklene, da je za vzdrževanje svetovnega statuta, ki ga sedaj vspostavljajo asociirane sile, bistveno ustanoviti zvezo narodov, organ mednarodnega skupnega delovanja, ki jamči za prevzete mednarodne zavezanosti in za garancije proti vojni. Člani zveze, čije ustanovitve naj tvori bistven del občne mirovne pogodbe, naj bi se redno shajali k mednarodni konferenci. Zveza imej permanentno organizacijo (tajništvo), da varuje interese zveze. Konferenca imenuje v to tajništvi komisijo, v kateri so zastopane asociirane vlade, da izdelajo nadrobno ustavo in pravice zveze. Nato je pozval predsednik Wilson: »Ureditev vprašanj, nastalih po vojni, je komplicirana. Morda ne bo vsak zadovoljen. Ureditev naj bi se prejel ali slej pregledala. Zato naj se ustvari organizem, ki dovoljuje trajno ureditev neposrednih težkoč. Mi tukaj ne zaupamo vlad, temveč narode. Zedinjene države imajo manj posreden interes glede zveze narodov, ker jih varuje ocean. Navzlic temu žele v Zedinjenih državah ustanovitev zveze narodov.

— **Wilsonov govor na mirovni konferenci.** Pariz, 26. januarja. (Lj. k. u.) »Agence Havas« poroča: Predsednik Wilson je na mirovni konferenci imel govor, v katerem je med drugim izjavil: Zbrali smo se tukaj z namenom, ki gre preko sedaj potrebnih dogovorov. Ne zadostuje, da zadovoljimo samo vladne kroge. Potrebno je, da zadovoljimo javno mnenje vsega sveta. Govornik je poudarjal željo po miru in je izjavil, da se je pravi vtis vojne opazil tam, kamor oko vlade ne sega, kjer pa utripa srce človeštva. Naša sveta dolžnost je, da sklenemo trajne dogovore, ki jamčijo za pravice in za mir. Zveza narodov mora biti bistveno vprašanje in ne le zgolj formalna zadeva. Izvoljeni sloji niso več gospodarji človeštva; njihova usoda je sedaj po vsem svetu v rokah priprostega človeka. Da upoštevamo ta novi položaj, se ne pravi samo, da opravičujemo zaupanje, ki ga človeštvo goji do nas, marveč tudi da vzpostavimo mir. Zvezo narodov smatramo za temeljni kamen vsega programa, ki izraža naše namere in naše ideale v tej vojni. Gledati moramo sedaj na to, da si vsak narod na svetu voli svoje lastne gospodarje in določa svojo lastno usodo, ne kakor jo želimo mi, ampak kakor si jo želi sam. Zbrali smo se tukaj z namenom, da odstranimo vzroke svetovne vojne, podlago za napade velikih držav na male, ter nazore, da je treba podanike, ki se protivijo ugnati z oboroženo silo. Mir bomo dosegli le, ako odstranimo ta zla s sveta.

— **Proti samovoljnemu zasedanju tujega ozemlja.** Pariz, 24. jan. (Lj. k. u.) Agence Havas objavlja nastopno uradno poročilo: Po zborovanju najvišjega vojnega sveta so imeli predsednik Wilson, ministrski predsedniki, ministri za zunanje stvari Anglije, Francije in Italije ter zastopniki japonske vlade kratko sejo. Sklenili so, da se objavi in brezžično brzojavi nastopna izjava: »Vlade, ki se se zbrale, da ustvarijo med narodi trajen mir, so ginjene po vesteh, ki jim prihajajo iz različnih dežel Evrope in iztoka. Te vesti javljajo, da se ponekod rabi silo, da se zasedejo ozemlja, o katerih usoda ima samo mirovna konferenca določevati. Vlade menijo, da morajo svariti in izjaviti, da škoduje vsaka zasedba s silo največ onemu, ki porablja taka sredstva. Oni, ki porabijo silo, zbuja domnevo, da dvomijo na pravici in pravičnosti svojih zahtev, da hočejo nadomestiti dokaz pravice z zasedbo in da hočejo svojo suvereniteto ustvariti na sili in na naradni ali plemenski skupnosti ter na naravne vezi, ustvarjene po zgodovini. S tem izgube pravni naslov, ki bi mogli kasneje uveljaviti in kažejo, da ne zaupajo mirovni konferenci. Ako žele pravice, se morajo odreči vsaki sili in predložiti svoje zahteve mirovni konferenci. Na tak način, ki nedopušča nobenega dvoma o njihovi dobri veri. Prihodnja seja bo v petek ob treh popoldne.

— **Angleško časopisje za Bissolatijsko.** Neodobravanje razdora, ki vlada v vseh deželah zaveznikov. Prizor organiziran proti Bissolatijski tekoni shoda v Scali, je vzbudil zanimanje angleškega časopisja za italijansko situacijo. Videvši veliko zanimanje italijanskega časopisja za Bissolatijsko izjavo glede italijanske politike in prepričani, da njegove intencije niso v skladu z oficijelnimi namerami, zdj se, da ta demonstracija ni bila popolnoma prostovoljna. Minister predsednik Orlando se je moral v največji naglici povrniti v Rim in pustiti Sonnina samega, da brani politiko, ki se sklada z njegovim imenom. Politični korespondent »Timesa« iz Pariza brzojavlja svojemu listu, da je obžalovati odsotnost prvega italijanskega ministra. »Daily News« pravi, da je smatrati demonstracijo proti Bissolatijski kot znamenje nesloge med zavezniki in ta nesloga ni samo v Italiji in poznajalibog tudi drugo plat v Franciji in v Angliji. »Morning Post«, ki prinaša širše poročilo o Bissolatijskem govoru opozarja na prisotnost oficirjev in generalov v gledališču Scala, kojih prisotnost pomenja odobravanje njegove politike. Poročevalec prinaša tudi italijanske komentarje, ki

obžalujejo izgredo, ki niso častni za napredno in za politično izobraženo mesto, kot je Milan. Tudi »Manchester Guardian« opozarja svoje čitatelje na delikatno politično situacijo v Italiji in izraža mnenje, če tudi optimistično, da Orlandov kabinet v svoji sedanji obliki ne bo mogel dolgo obstajati. (Druge dele angleških komentarjev je, kakor javlja »Secolo«, italijanska cenzura zaplenila.)

— **Portugalsko monarhistično gibanje.** Lizbona, 24. jan. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: Posadke lizbonske so republikanski vladi prijazne. Kakor javlja oficijozna nota, so s province prišla ojačenja v Lizbono, kar bo vlado usposobilo, da zatre ustajo. Suroči je rušilec obstreljeval Oporto. Ustaši so pobegnili proti Queluzu severno Lizbone. Monarhistična baterijska posadka se je vdala.

Pariz, 25. jan. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: Po brzovjavih, ki so bile 23. t. m. oddane na Portugalskem, se da soditi, da monarhistično gibanje na jugu dežele ne napreduje. V Lizboni raz mnoge zasebne hiše visijo republikanske zastave. Čete polkovnika Silve Ramosa, ki so imele nalog, da ukrote upornike v Santaremu, so se pridružile monarhističnemu gibanju. Mestni svet v Oportu je odstopil. Monarhiji sovražne demonstracije so zatrli. Provizorni svet je razveljavil zakon o ločitvi cerkve od države. Republikanska topničarka »Limpopo«, ki se je umaknila pred artiljerijskim ognjem monarhistov, se je zasedla v Vigu.

— **Bojevanje na Portugalskem.** Lizbona, 26. jan. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Upornike aretirali. Revolucionarno gibanje je končano. Polki prostovoljcev, ki so ostali vladi zvesti, so že demobilizirani. Na severu se zbirajo čete, namenjene proti Oportu. V Breganci in v Vizeu so zopet vzpostavili republikanski režim.

— **100 milijonov dolarjev za preskrbo Evrope.** Washington, 25. jan. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Zakonsko predlogo o kreditu 100 milijonov dolarjev za preskrbo Evrope in bližnjega vzhoda z živili je sedaj sprejel tudi senat.

— **Kritičen položaj v Italiji.** Curih, 27. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Švicarski listi so prejeli obširna poročila iz Milana, po katerih je položaj Italije smatrati za trajno kritičen. Javno mnenje je doseglo točko, na kateri se more spričo neizpolnjenih zahtev po mirovni konferenci izpremeniti velika zmaga Italije v poraz.

— **V Rusiji ne nacionalizirajo zemljišč.** Berlin, 27. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Preko Švedske prihajajo vesti, da je ruski komunizem opustil nacionaliziranje zemljišč, ker jo smatrajo za ponesrečeno.

— **Zveze z Lizbono še prekinjene.** Oporto, 26. jan. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: Zveze z Lizbono so še vedno prekinjene. Častniki so aretirani. Provizorna vlada je od poslala čete proti krajem, ki so še ostali republikanski.

— **Belgijska mornarica.** Curih, 27. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Kakor javlja bruseljski dopisnik listu »Times«, se bo sestavila belgijsko brodovje iz več ladij, vzeti Nemčiji.

Dopisi.

Vevče. V nedeljo se je vršil pri nas ogromno obiskan shod papirniških delavcev in delavk, na katerem je poročal o položaju delavstva in o potrebi dobre strokovne organizacije sodr. P e t e j a n iz Ljubljane: O potrebi gospodarske organizacije pa sodr. Perdan. Obema govornikoma so navzoči burno pritrjevali. Prišlo se je lepo število članov za strokovno in gospodarsko organizacijo kakor tudi več naročnikov za »Naprej«.

Odvajanje živine čez demarkacijsko črto iz cerkniške in loške doline in menda tudi drugod se vrši vedno skoraj nemoteno. V zadnjem času se je spremenilo le v toliko, da odganjajo plačani laški agenti in drugi špekulantje, ki delajo pri tem velikanske dobičke, sedaj živino bolj po noči, dočim so delali poprej po dnevi. Ker leži v tem velika narodno-gospodarska škoda, sem napravil že več korakov, da bi poklicani faktorji to preprečili. Nasvetoval sem, da se takoj 1.) napravi naslanjaje se na zapiske zaupnikov vnovčevalnice za govejo živino natančne popise vse živine, konj in prašičev v obmejnih občinah in vaseh; 2.) da se posestniki, ki so prodali kako živino in ki ne morejo izkazati, da so dobili za prodajo živinske potne liste in da se je izvršila prodaja dejanski v gospodarske svrhe, strogo kaznuje z visokimi denarnimi in zapornimi kaznimi; 3.) da se odredi celonočno patroliranje krajev ob demarkacijski črti po orožniških ali vojaških patroljah, ki naj se za nekaj mesecev nastanijo po vseh obmejnih vaseh ob demarkacijski črti; 4. da se vsakega špekulanta, ki prihaja kupovat živino tostran demarkacijske črte, aretirajo, mu odvzame denar in ga pošlje v Ljubljano. Po mojem mnenju bi zadostovalo, da bi se par brezvestnežev, ki se ne zmenijo za toliko in toliko prepovedi narodne vlade, kaznuje tako, da bi vedno čutili posledice njih nesramnega početja. Neko nedeljo je bilo v Grahovem 15 Kraševcev, ter so vsi kupovali živino, konje, prašiče. Naznanil sem to brzovjavo orožništvu, da pride, pa ni bilo nikogar ker so bili najbrže drugod zaposleni. Gre se mi le za to, da se prepreči velika narodno-gospodarska škoda.

In če bi orožništvo bilo nastanjeno po obmejnih vaseh, bi se veliko lažje prišlo v okoliš. Sam sem nameraval ljudem na shodih pojasniti to škodo, da bi jih s tem odvrgel od tega počenjanja. Pa premislil sem se in to zato, ker se opustitev prodajanja živine za višjo ceno, nego je tu, lahko zahteva od značajev, ne pa od našega kmetskega ali kmetijskega inteligenta. In vzgoja k značaju se ne doseže na par shodih. Za našega kmetijskega človeka in tudi za večino naše buržoazije se značaj pričinja in neha pri denarju. Veliko narodno-gospodarsko škodo je mogoče torej preprečiti le s silo. Jaz bi zato predlagal, da se takoj odrede in izvrše gorenje pod 1.) do 4.) nasvetovane odredbe in mogoče še kaj bolj izdatnega.

Natančnost, kjer je ni treba. Res čast komur čast! Poštenemu orožniku tega nikdo ne odreka. Med orožniki pa so tudi razni elementi, ki so vse drugo, nego kar njih poklic zahteva. Do takih tudi ljudstvo ne more imeti zaupanja, še manj pa spoštovanja. Ob razsulu avstrogrske armade je stalo na tirih vrhniške železnice mnogo voz napolnjenih z vojaškim blagom, ki so bili pozneje deloma izpraznjeni. Orožniki, mesto da bi vozove stražili, so sami pridno izbirali ugajajoče blago. Pozneje so pričeli preiskave po revnih bajtah, bogatinov, kateri so si preskrbeli cele vozove raznega vojaškega blaga, so se pa skrbno ogibali. Pri teh podjetjih se posebno odlikuje gospod stražmojster Šimak, izpuščajoč slone, loveč muhe, je pri piscu teh vrstic in sosedih vršil svojo »prakso«, Umikajoči se vojaki so tu prenočevali, ter so pometali proč nekaj obleke in odev, katere je potem sestra spravila. Gospod Šimak je pobral vse in poleg tega tudi moje blago, ki sem ga še pred vojsko imel; še celo mlekarški toplomer je hotel imeti, trdeč, da je nekak vojaški aparat; ravno tako učno knjigo francoskega jezika. Ko je zagledal makarone, katere je dal neki častnik za mleko, jajca in seno, je vzkliknil: »Das wird gut für uns!« Vse, kar je dobil boljšega, je bilo nekaj zanj. Po štirih letih vojaške službe človeka oropajo, da se nima s čim odeti, dočim hodijo gospodje, ki so med vojsko želi mastne dobičke oblečeni v vojaško blago, siromaku-vojaku ali invalidu pa puste par strganih cunj. Kje je ona svobodna Jugoslavija, kjer je največji red in enakopravnost? Vračajočim se italijanskim ujetnikom so pustili odgnati na tisoče konj. Domačim invalidom in sirotam pa ne privoščijo par cunj, da bi sebe in otroke oblekli. Zakaj ne pogleda kak zanesljiv mož občine, srbski častnik, ali kdo drugi, kam da gre konfiscirano blago? Ti imajo gotovo več smisla za človekoljubje, kakor v nemško-madžarskem duhu vzgojeni žandarji. S takim ravnanjem se ljudstvo samo pobuni.

Fr. Jesenovec.

Zidani most. Tukajšnja občina Loka pri Zidanemmostu je velika občina in na žalost konstatiramo, da do danes še nimamo nobene občinske babice. Leta 1914 je odšla občinska babica Alojzija Vodišek, soproga železniškega čuvaja Ivana Vodiška, in od tistega časa nismo imeli nobene in jo še dandanes nimamo. Zakaj je šla iz občine je gotovo vsem znano. Njen mož je bil osumljen, da je politično nevaren. Premestili so ga na gornje Štajersko, ker so ga nekatere »boljše« osebe denuncirale. Seveda so bile ovadbe brez podlage. Sličnih ovadb je bilo še več. Leta 1917 je stvar zopet oživela in na intervencijo zaupnikov se je zopet vse tiste nazaj premestilo in Vodiška tudi. Prišla je zopet dobro nam znana babica, soproga čuvaja Ivana Vodiška. Ni pa več našla milosti, da bi zopet vršila službo občinske babice, dasi je izprašana in potrjena od okrajnega zdravnika gospoda dr. Kepata. V kolikor je znano, je bila precej priljubljena. Našli so se nekateri elementi, ki bi ji radi škodovali. Očitno je, da se je izklicalo, naj se javi, katera iz občine, da se izuči za ta posel, čeprav je bila ta že tu. Nas samo eno zanima, zakaj namreč ni bila takoj sprejeta, ko se je prijavila za posel. Mi čisto odločno protestiramo proti takšni naredbi; če je kdo proti njeni osebi, naj dokaže, ali je na mestu poštenemu človeku odjedati kruh. Naravno je, da spada v občino babica, ki se vedno potrebuje.

»Rdeča kokarda — gotovo so Nemčurji!« V »Jugoslaviji« z dne 16. t. m. se neki dopisnik spodtika nad železničarji, češ, da pride v oddelek II. razreda z rdečo kokardo na čepici železničar in vpraša potnike: »Ist jemand eingestiegen? Karten bitte!« Ta g. dopisnik je mnenja, da so to nemčurji, ki se skrivajo pod rdečo krinko in na tihem hujskajo proti Jugo-

slaviji. Res je, da nosi veliko železničarjev rdečo kokardo in tudi se nekateri poslužujejo nemškega jezika, kar pa tudi takih ne ovira, ki so okinčani z narodnimi znaki. Toda g. dopisnik Jugosl. se pač hudo moti, ne vem, če vedoma ali nevedoma, če misli, da so to nemčurji. Temu nevednemu in razkačenemu dopisniku bodi povedano, da so železničarji z rdečimi kokardami »Jugosl. socialni demokrati«, ki se upajo javno pokazati, kaj da so. Verjamem, da to nekaterim ni posebno všeč, da imamo tudi v Jugoslaviji socialne demokrate; ali temu se ne da pomagati. Socialnih demokratov imamo v Jugoslaviji lepo število in kakor kaže jih bo vsak dan več. Nadalje gobeza dotični nevednež, da naj vzame »Zveza jug. žel.« dotične nemčurje na zapisnik, da se bo kratkoma pomotlo z njimi... Le počasi, Vi nad vse navdušeni zvezarji! Mi pa vemo za drugi bolj zanimiv zapisnik in če ga želite ga boste dobili. Mi železničarji dobro poznamo tiste vlenavdušene »Jugoslovane«, ki ne vedo kako bi se bolj pokazali, da so res Jugoslovani, ali kaj pametnega in koristnega še nikdar niso storili. Spominjamo se še, da ravno ti gospodje, ki danes najbolj vpijejo, da so Jugoslovani in jih vsaka nemška beseda tako razkači, pred nekaj meseci niso slovenskega razumeli in marsikateri delavec in uslužbenec, ki se je spozabil in spregovoril slovensko besedo, je bil nahlujen: »Wissen Sie nicht, daß Sie im Dienste deutsch sprechen müssen« in če tudi delavec besede nemško ni razumel. Ti gospodje, danes tako navdušeni Jugoslovani, so zahtevali od svojih rojakov Slovencev, da morajo z njimi občeati nemško, čeravno jih ni nikdo drugi šilal kot stene. Seveda, takrat pod tistim blaženim avstrijskim režimom, je tudi takle gospodek iz sedanje Jugoslavije do kakšne višje stopnje prikobacal, če se je le znal malo prilizniti in tako so ti gospodje svoje rojake Slovence, s svojim navdušenim nastopom za nemški uradni jezik takorekoč ponemčurili. In ker danes, kdor zna najbolj kričati, da je Jugoslovian, upa, da bo zlezal kam višje, se tudi tem gospodom zdi pametno, kurs po vetru zasukati in razgrajati zoper tiste, ki so jih sami ponemčurili. Gospoda, če ste tako navdušeni, preskrbite nam slovenske službene knjige, da nam ne bo treba rabiti v naši službi takih spak, ki niso ne slovenske in ne nemške in niso sploh nobenemu jeziku podobne. Ravno v železniški službi nimamo dovolj slovenskih izrazov, ker so nas vedno le po nemški dresirali in navaden uslužbenec, ki ni obiskoval višjih šol, se ne more brez slovenskih službenih knjig kar čez noč navaditi lepih slovenskih izrazov, katerih še dostikrat v naši službi višje izobraženim primanjkuje... Kar se pa Z. J. Ž. tiče, Vam pa povemo, da se boste le malo časa šopirili med nami. Res ste nekaj ovčic izmed nezavednega delavstva ujeli na Vaše limanice. Ali teh rezev se ne smete preveč veseliti. Kdor je danes zaveden je organiziran pri socialno demokratični stranki. Nezavedneže ste ujeli z raznimi obljubami in namigavanji za boljša mesta. Tudi tem obžalovanja vrednim ujetnikom se bodo oči odprle in Vam bodo pokazali hrbet. Lačni in razcapani, kakršni smo danes železničarji vseh kategorij se Vam ne bodo za Vaše vpitje navduševali in potem boste ostali voditelji brez ujetnikov.

Železničar soc. demokrat.

Laški trg. Grešniki se bojijo svojih grehov. Bil sem v Laškem trgu, ker sem imel tam ravno posla in sem moral čakati na vlak, da se odpeljem. Ko pride na postajo, pripelje vojaški vlak in že oddaleč smo slišali streljanje. Vlak se ustavi, moštvo izstopi; začel sem misliti, kaj neki to pomeni, ni mi pa v glavo padlo, da je že ves trg okinčan. Kar zapazim, da gosp. župan in tajnik in še drugi »meščani« že tudi čakajo na vlak. Stopim k gospodu, ki je stal blizu mene in ga prijazno vprašam, kam da gredo ti vojaki. »Tukaj ostanej.« Radoveden vprašam dalje, pa kaj bodo vojaki delali tukaj? »Grešniki se bojijo svojih grehov, p so prosili, da se jih zavaruje po avstrijsko«. Ponosni smo, ko vidimo po štirih mesecih zopet staro kopito. Vprašali bi pa vseeno: Kdo je pa delavce in delavke v Sevnici stražil, ko so zahtevali kruha in moke? Seveda tiste je bilo treba poloviti in jih pozapreti, ker so po pravici zahtevali kruha. Tako ne more iti v naši Jugoslaviji. Hočemo imeti pravico, in tisti, ki so še vajeni avstrijskega kopita, naj vendar že izginejo s površja.

Dopis s proge Sevnica-Videm. Tukaj imamo prožnega mojstra, ki svoje ljudi tako šikanira, da že vse meje presega, namreč socialiste. Poleg imamo še enega delavca, ki vedno prishkne, kaj se delavci razgovarjajo, da potem brz razodene prožnemu mojstru, in postane zato nad-delavec. Ime za danes zamočimo. Prožni mojster je res

hud narodnjakar, toda s svojo trdo butico ne bo prišel skozi zid, ker je tako črn, da se z nobenim milom in vodo ne opere. Daje namreč delavce h kmetom delati, seveda na račun južne železnice in tisti delavec, ki je za »pošto« pa slobodno doma ostane ter sebi dela, a plačo dobi kakor drugi, ki vedno delajo. V vojnem času nam je ta gospod »šicengrabne« obetal, ako mu ni bilo kaj prav. Ali sedaj, ko so se strelski jarki porušili, pa pravi: pa pojdi domov, imam na razpolago dosti mladih fantov. Gospod, mi vemo, da bi bilo za Vas prijetno, če bi se iznebili starih delavcev, ker potem bi lahko z novim pometali kakor bi hoteli. Ker pa imamo veliko vaših nerodnosti pod svojim klobukom, bi bilo nasprotno bolj prav. Neumnih butic ne boste več našli, tudi vi boste morali delati po predpisih. Za danes naj zadostuje, ali če se gospod ne bo poboljšal, bomo pa še kaj povedali, smo že omenili da imamo žakel poln. Svetujemo pa, da nas socialiste pustite pri miru. — Več delavcev.

Politično pobalinstvo.

Splošna železničarska organizacija za Jugoslavijo je sklicala dne 24. t. m. društven shod v »Mestnem domu«, da protestira proti zavlačevanju uvedbe osemurnega dela na železnicah. Ko so to izvedeli žolti Zvezarji, so agitali telefonično po postajah in prog, da se njih člani udeležijo tega shoda in ga razbijejo. Sklicatelji so bili na to opozorjeni in so ukrenili potrebno, da se jim izjalovi ja nakana.

Shod je otvoril sodrug Žorga, zapisnikar je pa bil sodrug Mozetič. Sodruga Kopač je poročal o važnosti osemurnega delovnika za delavstvo, zlasti pa za železničarje, ki dajejo v nezgodni statistiki največji odstotek nezgod v službi. Neizpogibno osebo je najbolj izpostavljeno nezgodam. Vlada je izdala naredbo, toda železniške uprave se branijo izvesti to naredbo. V odgovornih službah sede danes slovenski uradniki Zvezarji, ki so se večinoma prerili do korit potom Zveze. Ali ti niso nič boljši kakor so bili njih predniki, samo, da so še bolj arogantni kakor so bili oni. Na zunaj kažejo Zvezarji, da so za izvedbo naredbe tudi na železnicah, ali za kulisami intrigirajo proti njej. Nekateri sodrugi so poslušali telefonični razgovor med predsednikom Zveze gosp. Držičem in nekim uradnikom, ki ga je Držič poučeval, kako naj dokazuje na shodu v Zidanem mostu, da »Zvezarji« niso proti uvedbi osemurnega dela. Zaletehi so se in sedaj jih je strah pred člani. Shod pa mora tudi protestirati proti načinu občevarjanja gospoda osebnega referenta z zastopniki »Splošne železničarske organizacije«, ki je dejal, češ, vi sste ljudje nahujskali in s tem povzročili anarhijo na železnicah, sedaj pa jo zopet odpravite. Namesto, da bi gospod Pregel razposlal prepis razsodbe obrtnega razsodišča v Ljubljani vsem načelnikom, pa trdovratno molči in s tem umetno razširja anarhijo po prog.

Med govorom sodruga Kopača so uprizorili gosp. Zvezarji, med katerimi smo opazili tudi take verižnike, ki so še nedavno prodajali sladkor kilogram po 24 K, pa tudi taki so bili vmes, ki so ostantativno se branili izpregovoriti le eno slovensko besedico in so mučili železničarje z nemščino. Ali naši sodrugi si niso hoteli mazati rok, da bi jih, kar bi bilo zanje primerno, posadili na hladno.

Sodruga Kopač je končno predlagal naslednjo resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta:

Protestni shod, ki se je vršil dne 24. januarja 1919 v veliki dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani, protestira proti nakani nekaterih gospodov, ki hočejo za vsako ceno razveljaviti naredbo Narodne vlade proglašeno v uradnem listu dne 8. januarja 1919, potem katere se uvede osemurni delavnik na železnicah, in sklenejo naslednjo resolucijo:

»Z naredbo šte. 288 Narodne vlade SHS v Ljubljani se ima uvesti osemurni delavnik v državnih, občinskih in zasebnih podjetjih tvorniškega značaja. Ker se smatra železnice z vsemi delovnimi oddelki za eno podjetje, ne more biti govora o tem, da bi se v tem podjetju za en oddelak uvedel osemurni delavnik, dočim bi ostal v drugih oddelkih stari delovni čas v veljavi.

Zaupniki »Splošne železničarske organizacije za Jugoslavijo«, so se napotili k obratnemu nadzorništvu južne železnice, da poizvedo, kako se uvede osemurni delavnik na južni železnici.

Gospod Pregel, osebni referent, ni hotel ničesar vedeti o uvedbi osemurnega delavnika na južni železnici, izvzemši kurilniško osebo.

Zaupniki so pa sklicali shod, na katerem so zahtevali, da se s 15. januarjem uvede osemurni delavnik za vse železničarje. Ta sklep se je izvedel v Ljubljani, Zidanem mostu in v večjih postajah južne železnice za kurilniško in delavniško, vrhstavnobno in skladiščno službo. Obratno nadzorništvo se je po uvedbi pritožilo na obrtno sodišče, ki je razsodilo, da spada železniško podjetje pot ta zakon in, da se ima uvesti osemurni delavnik za vse kategorije na železnicah in ne le kurilniško in delavniško osebo, kakor so trdile uprave. Kar se pa tiče vlakovspremnega osebja, se ima osemurni delavnik uvesti dogovorno z zaupniki in upravo. Posamezni člani Zveze pa so ruvali na vseh koncih in krajih proti tej delavski zahtevi, kar je povzročilo popolno anarhijo na progah. Eni delajo osem ur, dočim drugi zopet po starem delavnem času. Iz vseh krajev nam poročajo, da se načelniki branijo izvesti to naredbo celokupne vlade SHS v Ljubljani, češ, da nimajo za tako uvedbo nobenih ukazov.

Shod protestira najodločneje proti sistematičnemu zavlačevanju izvedbe te naredbe in pozivlja kompetentne činitelje, da ne dražijo že itak razburjeno osebo s takimi šikanami.

Shod konstatira, da so vodilni člani »Zveze« zasedli pri obeh železnicah vsa merodajna mesta in da pada za to zavlačevanje na železnicah vsa odgovornost edino-le na to gospodo. Shod obžaluje, da si Zveza nadeja ime delavske organizacije, dasi je danes javna tajnost, da služi ta organizacija le v podporo višjih uradnikov, da služi, kakor kažejo vsi znaki, le obrambi kapitalizma.

Shod protestira proti obnašanju gospoda Pregla namram-zastopnikom najmočnejše organizacije železničarjev v Jugoslaviji.

Shod konstatira, da je zmeda nastala edinole zaradi tega, ker ne dajejo ravnateljstva nobenih tozadevnih obvestil na progo, in to pa, ker hočejo za vsako ceno preprečiti naredbo Narodne vlade.

Shod pozivlja poverjeništvu za promet, da nemudoma zaukaže ravnateljstvom obeh železnic uvedbo osemurnega delavnika za vse službene panoge ter naredi s tem konec anarhiji, ki vlada na vseh postajah juž. in državne železnice.

Shod prav resno opominja merodajne činitelje, da nemudoma izvedejo to naredbo, sicer bi železničarji morali odkloniti vsako odgovornost za redno obratovanje na železnicah.

Shod zahteva točen in jasen odgovor, v teku treh dni in je uverjen, da bo poverjeništvu za promet potrebno ukrenilo, da se zajamči železničarjem ugodnost naredbe o osemurnem delovnem času, občinstvu pa nemoten promet.

Na to je dobil besedo gospod Držič, predsednik »Zveze«, ki se je pa tako klaverno branil, da so se zborovalci vse vprek smejali. Ker ni našel nikakršnih stvarnih argumentov, je pričel sumničati, da je bil tudi Kopač pri koritu in da je poverjenik Kristan sam izjavil, da osemurni delavnik ni za železničarje zamišljen.

Sodruga Kopač je temeljito zavrnil ta podla sumničanja in je razložil, da je stara železničarska zahteva po obratnem nadzorniku, ki stoji vedno v stiki z osebo in da so to institucijo zabranili iz gole zavisti gospodje Zvezarji. Ko so še trije drugi govorniki govorili, je sodrug Žorga zaključil vrlo uspeli shod. Peščica Zvezarjev in dva gospoda stranke J. D. S. so uganjali še nadalje svoje neslane burke, ko so naši sodrugi že zapustili dvorano.

— C —

Umetnost in književnost.

Narodno gledališče. V torek, 28. t. m. popoldne ob pol 3. dijaška predstava: Ivan Cankar: »Kralj na Betajnovi« izven abonementa. Gostuje Ignacij Borštnik. Zvečer ob pol 8. Čajkovskij: »Jevgenij Onegin« izven abonementa. V sredo, 29. januarja ob pol 8. zvečer prvič v letošnji sezoni: Ivan Cankar: »Jakob Ruda« za »A« abonement. V naslovni ulogi igra Anton Danilo, ki vodi tudi režijo.

»Nova pota Jugoslavjanov«. Narodno higijenska razprava. Spisal dr. Zivko Lapajne. Cena 2 kroni. Knjiga je zanimiva, poljudna.

»Priroda«. Ovih dana izišao je 1. broj »Prirode« popularno-naučnega časopisa hrv. prirodoslovnog društva s ovim sadržajem: »Bjelko«, fina psihološka pripovijetka o malom buldogu iz pera znamenitoga američkoga pisca prirodnjaka F. S. Thompsona. U članku »Naša rasvjeta« iznose se najnovija istraživanja o svijetlu, tehnici svijetla plinskog i električnoga. Članak veoma aktualan i pun pouke. Sa zanimanjem se čita članak o važnosti trijeslovina i trijeslovnih izvadaka, što je osobito važno za naše krajeve, gdje se taninska industrija može da razvije do velikih dimenzija. U »Pabircima«, pa u »Razgovorima« naći je čitav niz članaka iz fizike, botanike, zoologije, geologije, mineralogije i drugih grana prirodnih nauka. Preporučamo ovaj list svima prijateljima prirodnih nauka. Cijena mu je 8 K godišnje. Članovi hrv. prirodoslovnoga društva dobivaju »Prirodu« uz još neke druge edicije besplatno. Članarina iznosi K 12 na čitavu godinu. Tko nije obavio pretplate ili članarine obustavljeno mu je šiljanje lista, a novi pretplatnici dobiju »Prirodu«, čim uplate pretplatu, koja se šalje uredništvu »Prirode«, Zagreb, Demetrova ulica 1.

Iz stranke.

Seja izvrševalnega odbora se ne vrši danes zvečer, nego šele jutri, v sredo zvečer ob pol 8. v upravi »Najpreja«.

Shodi.

Podružnica Šiška krajevnih političnih organizacij Ljubljana. Odborova seja Šišenske podružnice se vrši vsak četrtek v pisarni konzumnega društva ob 7. uri zvečer. Obenem se pozivljajo vsi člani podružnic, da plačujejo svojo članarino pri blagajniku konzumnega društva sodrugu Jurčiču, kjer dobijo tudi članske legitimacije.

Vodmat-Zelena Jama. Soboto, dne 1. februarja ob 7. uri zvečer v gostilni »pri Sušniku«. Poroča sodrug Uratnik.

Vič-Glince: Nedeljo, dne 2. februarja ob 5. uri popoldne v gostilni »Amerika«. Poroča sodrug inž. Štebi.

Šiška: Nedeljo, dne 2. februarja ob 5. uri popoldne v gostilni »pri Šternu«. Poročata sodruga Mihevc in Berdajs.

Moste: Nedeljo, dne 2. februarja popoldne ob 5. uri v gostilni »pri Terčku«. Poročata sodruga Kopač in Čelešnik.

Ljubljana: Ženski shod v »Mestnem domu«, velika dvorana, nedelja, dne 2. februarja ob 3. uri popoldne. Poročajo sodr. Al. Štebi, dr. Korun, dr. Lemež in inž. Štebi.

Dnevne vesti.

— **Srbijanska justica ali kaj?** Širijo se po Ljubljani vesti, da je bil oni slovenski vojak, ki je pred nekaterimi dnevi zaklal srbskega vojaka v gostilni »Ilirija«, obsojen na smrt in tudi že ustreljen. Zahtevamo od poverjeništvu za narodno obrambo, naj nam pove, ako je to istina. Oni zločin se je dogodil v pijanstvu in v prepiru in za take zločine niti tako zloglasna avstrijska vojna justica ni kaznovala z moritvijo. Kako kazni bi dobil danes slovenski vojak, ako bi usmrtil v prepiru slovenskega vojaka? Gotovi smo, da bi se ga obsodilo le na nekaj let težke ječe. Zakaj se je postopalo tu tako kruto, to odgovorite, vi sodniki! Obsojamo ta čin iz dna duše, a protestiramo naj-energičneje proti takej strankarski uporabi zakona. Obenem pa tudi protestiramo proti vsaki nadaljni smrtni obsodbi. Ta mora izginiti iz našega zakonika. Vsem onim pa, ki bi se lotili zagovarjati to obsodbo, kličemo že danes: **Fej hlapci, petolizniki!**

— **»Državna posredovalnica za delo«.** V preteklem tednu (od 20. do 26. januarja 1919) je iskalo delo 182 moških in 97 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 28. — Od 1. januarja 1919 do 26. januarja 1919 je iskalo delo 1074 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 393 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 40. — Delo iščejo pisarniške moči (237), trgovski uslužbenci (122), tovarniške delavke, služkinje, sluga za razne urade, mizarji, kovinarji, peki, mlinarji, natakariji, knjigovezi itd. — V delo pa sprejme posredovalnica 114 nadzemskih delavcev (rudarjev), čevljarjev, poštarje in telegrafiste za Srbijo, cestne delavce, gozdne čuvaje, služkinje, šivilje hlapce itd.

— **Higijenični tečaji »Akademije«.** Opozarjamo vse one naše žene, ki se mislijo vpisati v dr. Zalokarjev tečaj o ženski higijeni in v dr. Ambrožičev tečaj o negi dojenčkov, naj to store pravočasno, ker s 1. februarjem se zaključijo vpisovanje in ker je število poslušalk omejeno. Kdor ne zmore vpisnine 20 K, mu dovoli odbor znižanje na polovico. Z ozirom na važnost predmeta in zlasti z ozirom na to, da vladajo pri nas v vprašanih higijene marsikje uprav srednjeveški nazori, pričakujemo, da bo naše ženstvo pridno posečalo ta tečaj. Opozarjamo na to, da je dr. Zalokar specialist za ženske bolezni, dr. Ambrožič pa za otroške bolezni. Vpisovanje dnevno razun nedelj in praznikov od 11.—1. ure v Simon Gregorčičevi knjižnici. Dnevni čas se določi sporazumno pri prvi uri.

— **Srbo-hervatski tečaji »Akademije«.** V tečaj prof. Pavla Lokovška so uvrščene naslednje tekoče številke priglasnic: 20, 36, 45, 57, 60, 82, 84, 91, 92, 100, 112, 113, 114, 115, 117, 121, 123, 124, 125, 127, 129, 133, 135, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 146, 158, 159, 160, 161, 162, 165, 171, 175, 176, 179, 180, 182, 183, 186, 194, 200, 205, 172. Tečaj se prične v torek 28. t. m. na učiteljski ob 6. uri zvečer v I. nadstr. II. letnik na moškem oddelku. H tečaju imajo pristop samo označene številke. Sprejme se nihče več.

— **Zirovni promet Avstro-ogrsko banke.** Kakor smo poizvedeli na pristojnem mestu, so nakazila v zirovnem računu avstro-ogrsko banke preko mej SHS dovoljena samo, če jih je izrecno odobrilo kr. ministrstvo za finance. V najnujnejših slučajih naj se zaprosi osebno posredovanje poverjeništvu za finance.

— **Policijska ura za gostilne in kavarne.** Po sklepu deželne vlade za Slovenijo z dne 27. t. m. velja kot policijska ura v Ljubljani počenši z 28. t. m. za gostilne deveta in za kavarne deseta ura zvečer.

— **Tovarna Pollak v Ljubljani** ima še vedno v delu precej italijanskih ujetnikov, katerim plačuje po 8 kron na dan in jim daje hrano in precej belega kruha. Domače delavce, seve, sprejema in tiste, ki delajo se jih slabše plačuje kakor ujetnike, da ne govorimo o prehrani in belem kruhu, ki ga domači delavci morajo le gledati. Kdaj bo temu konec? Saj vendar vojne ni več in ujetnikov tudi ne; zakaj se ne vzame domače delavce v delo? Svoji k svojim!

— **K raznim javnim dražbam.** Pišejo nam: Po časopisih beremo večkrat, da se na javnih dražbah prodaja razno blago. Tako na primer na glavnem carinskem uradu blaga, ki ga Narodna vlada ni sprejela. Prodaja se po zadnjih cenah. Pri takih dražbah se daje prilika prekupcem, da pokupijo velike množine blaga in ga potem prodajajo po oduših cenah. Ljudje pa, ki potrebujejo blago nujno, bi oa morda kupili po zmerni ceni in kolikor ga potrebujejo, tako pa preženejo cene prekupci, ti, reveži, pa pojdi, odkoder si prišel.

— **Čudna pekarica.** Pišejo nam: V Bohoričevi ulici je pekarica Urška Stupica, ki prodaja slab kruh kakor sploh sedaj v Ljubljani, je tako drzna, da strankam ne da kruha za denar, ki še ni žigosan. Vse take stranke kar kratkoma zapodi iz prodajalne. Kruh in drože pa dobi-

vajo zunanji ljudje, ki prinese kaj boljšega. To je popolnoma nepotrebno šikaniranje ljudi, zakaj nežigasan denar je veljaven še do 2. februarja. Vrhutega pa delavec ne more nositi vsako krono posebej žigosati. Kri- vično je torej, da morajo biti stranke zaradi tega brez kruha. — Več prizadetih.

— **Oskrbovalnica za matere in dojenčke** se je otvorila v Bethovnovi ulici štev. 15, tretje nadstropje, desno stopnišče. Opozarjajo se na to vse matere. Oskrbovalnica je brezplačna ter za stranke odprta vsad dan od 2. do 3. ure popoldne.

— **Z ljubljanskega observatorija**, Dne 25. t. m. popoldne ob 1 uri 16 minut 17 sekund so vsi instrumenti opazovalnice zaznamovali potres iz daljave kakih 20 km. Najmočnejše gibanje zemlje ob 1. uri 16 minut 21 sekund 1/10 mm. Konec zaznavanja: ob 1. uri 17 minut. Potres je občutilo mnogo ljudi.

— **Sadlarski in vlničarski tečaj za invalide**. Ravnateljstvo šole na Grmu se je obrnilo z okrožnico na vsa županstva zaradi sprejema invalidov v spredaj omenjena tečaja. V zvezi temu se je prijavil dosedaj samo invalid Franc Košir iz Št. Jošta štev. 29 pri Vrhniku. Ker se imata oba tečaja pričeti s 15. februarjem, opozarjamo naše invalide še enkrat na to priliko s pozivom, da se prijavijo za sprejem pri ravnateljstvu šole na Grmu.

— **Razpis služb šolskih slug**. Na državnem moškem učiteljskem v Mariboru je namestiti 1 stalnega šolskega slugo s sistemiziranimi službenimi prejemki in s pravico do službene obleke, oziroma denarnega namestita zanj, in 1 pomožnega šolskega slugo s predpisano dnino in s pravico do službene obleke, oziroma denarnega namestita zanj. Pravilno kolkovane in opremljene prošnje naj se vložijo do 16. februarja 1919. Vojni invalidi, ki so sicer sposobni za tako službo (§ 1. zakona z dne 25. januarja 1914, drž. zak. štev. 15), imajo prednost v zmislu navedbe Narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 20. novembra 1918, štev. 115, U. I. štev. 12.

— **Tatvine v Mariboru**. V noči od 20. na 21. januarja so odnesli že znani vlomilci mariborskemu mesarju Mohorku 100 kilogramov mesa in klobas, v vrednosti 2000 kron. Policija je vlomilce izsledila in jih utaknila v preiskovalni zapor.

— **Prosti letni listki za urednike**. Tekom tega tedna dobijo uredniki vseh jugoslovanskih listov na vseh železnih veljavne letne proste vozne listke.

— **Jugoslovanske banke v Trstu**. Hrvaški listi iz Zagreba pišejo: Italijanska policija je v Trstu pozvala nameščence jugoslovanskih denarnih zavodov, da imajo takoj zapustiti Trst kakor tudi celo okupacijsko področje. Zaradi tega bodo morale »Jadranska banka«, »Kreditna banka« in »Tržaška hranilnica« obustaviti svoje delovanje. Narodna vlada v Ljubljani je proti takemu kršenju mednarodnega prava po Italijanih odločno protestirala pri skupni vladi v Beogradu in pri ententi.

— **Cena modri galici za škropljenje trt proti peronospori je znižana**. Slovenska kmetijska družba v Ljubljani nas prosi objaviti, da se je oddajna cena za modro galico vsled izpremenjenih razmer znižala in določila pri oddaji povsod na 6 kron za 1 kg in se zato vse družbene podružnice in razdeljevalnice, oziroma razdeljevalci modre galice naprosijo, na podlagi te znižane cene sprejemati predplačila za naročeno modro galico.

— **Hišni posestniki in najemniki stanovanj** občin Ljubljane, Zgornja Šiške, Most in Viča se opozarjajo na razglas mestnega magistrata o dolžnosti naznanitve stanovanj in stanovanjskih delov. Ta naznanila imajo podati do 3. februarja v pisarni mestnega ekspedita (Mestni trg 27, III. nadstropje), ker bi se sicer občutno kaznovali.

— **Nemcem primanjkuje krompirja**. Zaradi pomanjkanja krompirja bodo oddajali v Berlinu in drugod na osebo mesto tri in pol kilograma le dva in pol kilograma krompirja tedenske racije. V nadomestilo bodo zvišali mesna racija za 100 gramov.

Rudeči teden!

SODRUGI!

V smislu sklepa nedeljske vseslovenske konferencé morate posvetiti vse Vaše delo med 26. januarjem in 2. februarjem 1919, agitaciji za naš delavski tisk. Ta teden naj jo RUDEČI TEDEN! Dolžnost vsakega sodruga je, da pridobi najmanj po enega naročnika za naše časopise.

Opozarjam sodruga, da ima upravnilstvo »Napreja« na prodajo tudi vse polno agitacijske socialne brošure, katere naročajte, berite in razširjajte!

Vse politične organizacije opozarjamo, da prijavljajo javno shode pri pristojnih okrajnih glavarstvih, mesnih magistratih ali policijskih ravnateljstvih, tako, da je prijava 24 ur poprej na glavarstvu, kakor se shod vrši. Prijave so koleka proste. Politične oblasti nimajo pravice, da bi shode prepovedale.

Zadnje vesti.

Demonstracije v Mariboru.

Maribor, 27. jan. Ko je ameriška komisija zapustila okrajno glavarstvo, so demonstrantje izdali parolo: na Glavni trg, pred Mestni dom! Položaj na Glavnem trgu, kjer se je med tem zbralo več tisoč ljudi, je postajal

od minute do minute opasnejši. Demonstrantje so napadali vojake in civiliste. Mnogim vojakom so s silo izkušali odvzeti orožje. Med drugimi so napadli tudi vodjo mariborskega redarstvenega oddelka, komisarja dr. Senekoviča, podrl ga na tla, mu s silo odvzeli službeni samokres, ga topli in tolkli. Dospela straža je pozvala množico, naj se razide, ker bi bila drugače prisiljena rabiti orožje. Temu pozivu pa se demonstrantje niso odzvali, temveč navalili na Mestni dom, ki je bil zastražen po oddelkih vojakov in redarjev. Množica je skušala nekaterim vojakom odvzeti orožje in ker je istočasno padlo iz njene sredine nekaj strelcev, katerih eden je nekemu vojaku odbil konico bodala, ki je odletela za njim stoječemu tovarišu v glavo, so vojaki uporabili proti nasilnikom orožje. Padlo je približno 50 strelcev. Pet oseb je mrtvih in okrog 30 ranjenih. Nato so se demonstrantje razkropili in je bil zopet vzpostavljen mir in red.

Slovinci pri ameriški komisiji.

Maribor, 27. jan. (Lj. k. u.) Po dogovoru z ameriško komisijo so slovenski zastopniki prišli v Maribor, da tam povedo svoje želje z gospodarskega in narodno-kulturnega stališča. Ameriška komisija je točno dospela v Maribor in zaslišala slovenske strokovnjake. Po prihodu ameriške komisije so strokovnjaki in zastopniki Slovenske Koroške najprej podali komisiji izjavo, ki slika novi položaj, ki je na Koroškem nastal vsled kršitve vojaške pogodbe po Nemcih. Poudarjali so, da je na dvetretjinskem slovenskem ozemlju, ki so ga zasedle nemške tolpe, vsled nemškega terorizma in agitacije zaslisanje Slovencev nemogoče, Slovenci so na tem ozemlju brez voditeljev: županov, duhovnikov, učiteljev in uglednih kmetov, ki so morali pobegniti. Akoravno so na podlagi vojaške pogodbe hoteli v domovino, so jih Nemci ugrabili kakor hudodelce, jih vlačili po Celovcu, jih ogrožali, topli in jih končno po raznih mukah poslali nazaj na Kranjsko, češ da jih sedaj ne puste na Koroško. Vrh tega se je poudarjalo, da Nemci na zasedenem ozemlju groze vsakemu, ki bi se izrekel za Jugoslavijo. Ob takih razmerah je vsako povpraševanje po željah in volji ljudstva iluzorno. Zaradi tega so naprosili ameriško misijo, naj pred takim zaslišavanjem uredi vse potrebno, da pride do veljave slovenski glas, neodvisen od nemških tolp. — Ameriška komisija je v navzočnosti nemškega zastopnika, ki ni ugovarjal, vzela ta protest na znanje. — Dalje poroča Lj. k. u.: Med zaslišavanjem slovenskih zastopnikov je pred okrajno glavarstvo dospela nemška množica, ki so jo nemški aranžerji iz vse Srednje in Spodnje Štajerske sklicali v Maribor. Demonstracija se je vršila popolnoma v starem duhu. Demonstranti so opetovano prepevali »Die Wacht am Rhein«, vzklikali »Heil« in vihteli svoje pruske in nemškonarodne zastave. K tej demonstraciji je prihitelo ogromno število nameščencev iz kurilnice in delavnic južne železnice, kjer je zaposlenih okoli 1500 delavcev, nadalje dijakov, žensk in šolarjev. S svojim kričanjem so motili delovanje komisije. Na člane ameriške komisije je ta nastop Nemcev vplival očividno zelo neprijetno. Preverili pa so se, da Nemci v Mariboru uživajo vso svobodo. — Vodja ameriške komisije je izjavil, da te demonstracije ne jemlje na znanje.

Odnosaji med Čehoslovaki in Poljaki.

Dunaj, 27. jan. (Lj. k. u.) Čehoslovski tiskovni urad poroča: Potujoč v Prago, je danes posebna ukrajinska diplomatska misija dospela iz Kijeva na Dunaj. Namen te misije je, vzpostaviti kar najprijateljske odnose med ukrajinskim narodom in Čehoslovaško republiko. Pri sestavi te komisije je direktorij stremel za tene, da so člani misije osebe, ki poznajo razmere na Češkem in ki so se na ta ali oni način že bavile s čeho-ukrajinskim vprašanjem.

Jugoslovanski dijaki v Pragi.

Praga, 27. jan. (Lj. k. u.) Glasom Čehoslovaškega tiskovnega urada piše češki ponedeljski list »Češke Slovo«: Po prevratu je prišlo okoli 500 jugoslovanskih visokošolcev v Prago na visoko šolo. Ker niso mogli dobiti stanovanj, so jih nastanili v Clementinu in v nemških šolah. Pa tudi ta stanovanja ne zado- stujejo več. Sedaj je prebivalstvo pozvano, naj jugoslovanskim dijakom proti plačilu dá zasebna stanovanja na razpolago. Vsled neprestane prihajanja dijakov so se razmere zelo poslabšale, ker so majhne dvorane češkega vse-

učilišča že prenapolnjene. Zato je zelo umestno vprašanje preselitve. Zanimivo bi tudi bilo vedeti, koliko slušateljev je na nemškem vseučilišču in na nemški tehniki, ki imajo tako veliko dvorano na razpolago. Istočasno je važno tudi vprašanje, ali so se nemški profesorji in slušatelji že zaobljubili čehoslovaški republiki. To se ni zgodilo. Dobro vemo, da bi nemški profesorji in dijaki radi zapustili Prago. To bi nam bilo sedaj zelo prijetno.

Volitev v prusko narodno skupščino.

Berlin, 27. jan. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Udeležba pri današnji volitvi za prusko narodno skupščino ni bila tako velika, kakor udeležba pri volitvi v nemško narodno skupščino. Po izidu minulega tedna so meščanske stranke preverjene, da je socialistična večina v pruskem parlamentu izključena. Mogoče pa je, da ne bodo volitve za nemško demokratično stranko tako dobro izpadle, kakor minuli teden. Neodvisni socialisti bodo v narodni skupščini imeli isto število poslancev, kakor v državni zbornici. Kdor je zadnje dni obiskal volilne shode, je mogel opaziti, da so postali berlinski delavci še radikalnejši.

Ukrajinci za zvezo s Čehoslovaško državo.

Kijev, 27. jan. (Lj. k. u.) Ukrajinski tiskovni urad poroča: Tukajšnji vladni krogi so sklenili, da je pri vseh pogajanjih treba brez-pogojno varovati državno suverenost neodvisne Ukrajine. Ako pride vprašanje zvez na razgovor, potem se more Ukrajina zvezati le s čehoslovaško in jugoslovansko državo. Zveza z vzhodnimi sosedi pa je za nedoločen čas izključena.

Švica pošlje delegacije v Pariz.

Bern, 27. jan. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Zvezni svet je sklenil, poslati v Pariz delegacijo, ki ima nalogo, da uredi gospodarsko vprašanje med zavezniki in Švico. Ta delegacija sestoji iz ministra Bugaleja, vodje oddelka za narodno gospodarstvo in za vprašanja trgovine in obrti, in iz Grobette-Doussyja, glavnega ravnatelja društva Societe de la Surveillance de Suisse.

Wilson odklonil italijanske zahteve.

Curich, 27. januarja. »Zürcher Morgenzeitung« poroča s švicarske meje: Wilson ni pristal na italijanske zahteve in je Sonninove zahteve po posamnih delih Dalmacije in po Reki kratkoma odklonil. Italijanski krogi zamolčujejo to dejstvo. Rimski oficijelni krogi so zelo potrti. V Rimu so proti Franciji zelo ogorčeni, ker se je tudi ta velesila izrekla proti italijanskim težnjam.

Tudi boljševike je smatrati za stranko.

Pariz, 27. januarja. Čehoslov. tisk. urad poroča: Pichon je sprejel v soboto več ententnih časnikov, s katerimi se je razgovarjal o velikih vprašanjih mirovnega posveta. Glede ruskega vprašanja je rekel, da doslej ni še nobena ruskih držav odgovorila na povabilo k sestanku na otokih Princev. Ker so bila vabila razposlana vsem ruskim državam, se je v raznih krogih domnevalo, da je to znak priznanja. Tudi boljševike je smatrati za stranko, ker taka v resnici obstoja, in zato so bili tudi oni povabljeni.

Dogodki na Portugalskem.

Pariz, 26. januarja. (Lj. k. u.) Glasom dun. kor. urada poročajo listi iz Madrida: Tukaj krožijo vesti, da je kralj Manuel na Španskem ali na Portugalskem. Glasom brzjavke iz Lizbone je bil zastopnik kralja Ayres Ornelas v Mont Santu umorjen.

Lizbona, 26. januarja. (Lj. k. u.) »Agence Havas« poroča: Uradno se objavlja: Monarhistične čete so poražene. Odvzeli so jim vse topove. Do sedaj se je nad 9000 oseb prijavilo za ustanovitev civilnih bataljonov, da se borijo proti monarhistom. Vodja monarhistov se nahaja med vstaši. Vlada zbira močne čete, da zatire upor v Oportu. Vlada je podala ostavko.

Rim, 27. januarja. (Lj. k. u.) »Agenzia Stefani« poroča: Tukajšnje portugalsko poslanstvo je dobilo nastopno brzjavko iz Lizbone: Monarhistični uporniki so poraženi. V vsem mestu vlada veliko navdušenje. Zbiranje čet proti Oportu se nadaljuje zelo povoljno.

Delavsko gibanje na Angleškem.

London, 27. januarja. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Delavci v ladjedelnicah v londonskem pristanišču so sklenili, da dne 27. t. m. v svrhu povziranja mezde začno stavkati.

Razno.

* Kako so varali ljudstvo. Leta 1915. je bila v dunajski »Arbeiterzeitung« zaplenjena naslednja notica, ki jo isti list sedaj zopet prinaša: Zmaga v zapadni Galiciji. O tej zmagi, do katere je po mnenju ljudstva pripomogel s svojim načrtom baron pl. Conrad in pa njegovi hrabri vojaki, se je izrekel kardinal Pizze v dunajski cerkvi sv. Štefana tako-le: »Kako je proslavilo mesto

Dunaj ono nedeljo po veliki noči našo ljubo mater nebes in zemlje, devico Marijo, katere sliko smo nosili na vojni procesiji iz votivne cerkve v cerkev sv. Štefana! Tako iskreno, tako pobožno in tako zaupljivo že dolgo niso molili tisoči in tisoči mesta Dunaja! Kolikokrat sem čul od tedaj: Tako molitev mora uslišati božja mati! In prav zdi se nam, da nas je uslišala. Kajti, ko so prišli prvi dnevi Marijinega meseca, je prišla tudi vesela vest z bojišča: Ruska fronta frontalno prebita, sovražnik na begu! Zmago smo izprosili in dobili! K temu si dovolj jemo pripomniti popolnoma trezno dvoje vprašanj. Prvič: Zakaj ni sklical kardinal vojne procesije že v kakem prejšnjem vojnem štadiju, na pr. za časa poraza pri Levovu in Přemslu? Saj bi bili mogli ljudje vendar ravno tako iskreno in prisrčno moliti? Drugič: Kaj se zgodi, ako tudi sovražnik moli za svojo zmago tako pobožno? Kje in kako naj pade odločitev? (15. maja 1915).

Aprovizacija.

Prodaja moka in fižola. Od četrtega 30. t. m. do vštete sobote 1. februarja se bode dobilo na vsako močno izkaznico po pol kilograma bese moka za pecivo štev. 0, kilogram stane 2 K 90 vin. in po pol kg fižola, kilogram stane 2 K 90 vin. — Po končani prodaji morajo trgovci naznaniti ves ostanek blaga, ker se jih bode sicer vabilo in obenem naložila globa radi nerednosti.

Meso na rdeče izkaznice B bo delila mestna aprovizacija v sredo, dne 29. t. m. in četrtek, dne 30. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: V sredo, dne 29. t. m. popoldne od 1. do pol 2. štev. 1 do 200, od pol 2. do 2. štev. 201 do 400, od 2. do pol 3. štev. 401 do 600, od pol 3. do 3. štev. 601 do 800, od 3. do pol 4. štev. 801 do 1000, od pol 4. do 4. štev. 1001 do 1200, od 4. do pol 5. štev. 1201 do 1400, od pol 5. do 5. štev. 1401 do 1600. — V četrtek, dne 30. t. m. dopoldne od pol 8. do 8. štev. 1601 do 1800, od 8. do pol 9. štev. 1801 do 2000, od pol 9. do 9. štev. 2001 do 2200, od 9. do pol 10. štev. 2201 do 2400, od pol 10. do 10. štev. 2401 do konca.

Trije novi peki v III., IV. in VIII. okraju Ker vstopijo trije novi peki, (ki so debelo natisnjeni) se bode dobil kruh in moka v gorenjih okrajih gd nedelje 2. februarja naprej v sledečih trgovinah: v III. okraju: Na izkaznici štev. 9 kruh pri Leskovcu, Opekarska cesta, moka pri Jelačinu, Cojzova cesta, štev. 11 kruh pri Posavcu, Rimska cesta, moka pri Ješetju, Rimska cesta. Št. 12 kruh pri Piceljju, Rečna ulica, moka pri Jelačinu, Rimska cesta. Št. 13 kruh v vojni prodajalni na Bregu, moka pri Velkavru, Rimska cesta. V IV. okraju na izkaznice: Št. 14 kruh pri Trčku, na Bregu, moka pri Leskovcu-Medenu, Jurčičev trg. Št. 15 pri Zalariju, Stari trg, moka pri Staculu, Selenburgova ulica, št. 16 kruh pri Vidmarju, Rimska cesta, moka pri Elbertju, Zvezda. Št. 17 kruh pri Žabnikarjevi, Zvezda, moka pri Fajdigi, Valvazorjev trg. Št. 18 kruh pri Bedenu, Tržaška cesta, moka pri Fajdigi Valvazorjev trg. V VIII. okraju na izkaznice: Št. 39 kruh pri Videmšek Selo 45, moka pri Šarabonu Martinova cesta.

Jabolka na rdeče izkaznice B 901 do 1800. Stranke z izkaznicami ubožne akcije, zaznamovanimi s črko B, dobe jabolka v sredo, dne 29. t. m. pri Mühleisnu. Določen je tale red: od 8. do 9. štev. 901 do 1050, od 9. do 10. štev. 1051 do 1200, od 10. do 11. štev. 1201 do 1350, popoldne od 2. do 3. štev. 1351 do 1500, od 3. do 4. štev. 1501 do 1650, od 4. do 5. številke 1651 do 1800. Stranka dobi za vsako osebo pol kilograma, kilogram stane 1 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petelan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Čevlji tovarne Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro- boks- in lak-usnja z usnjatimi po plati se dobe po dnevnih cenah.

Trpežni zimski

iz fine teletine z gumijastimi podplati po K 85.— za moške, K 73.— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

Popolno belo platno

morete dobiti z uporabo našega izbornega luga prašek za platno. Velik prihranek in malo truda pri pranju. 1 zavoj 150 gr. K 1, 450 gr. K 250.

Najmanj se more naročiti 10 zavojev!

Pri naročilu 5 kg popust! — Razpošilja se po povzetju. Prodajalci dobe popust.

Zavod za izvoz M. JUNKER,
Zagreb 40. Petrinjska 3/III. Telef. 23-27.

Št. 1314.

Razglas.

Na podlagi naredbe celokupne Narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 17. januarja 1919, št. 295, se odreja in razglašajo sledeče:

Občine: mesto ljubljansko, Moste, Vič in Zgornja Šiška tvorijo enoten stanovanjski okoliš.

1.) Kdor ima v tem stanovanjskem okolišu dvoje ali več stanovanj, mora vsa ta stanovanja naznaniti mestnemu magistratu ljubljanskemu tekom osmih dni po tem razglasenju. To naznanilo mora obsegati:

a) natančno označbo lege in obseg vsakega stanovanja in

b) pri vsakem stanovanju ime lišnega lastnika ali njegovega pooblaščenca.

2.) V istem stanovanjskem okolišu naznaniti je mestnemu magistratu ljubljanskemu v istem roku:

a) vsa stanovanja, ki stoje prazna ali služijo le za shrambo, ali so sicer opremljena kot stanovanja, pa v resnici ne stanuje nihče v njih;

b) vsa stanovanja, ki se resnično uporabljajo le nerazmerno kratek čas v letu;

c) vsa stanovanja, kjer je število sob večje kot število stanovalcev brez služabništva, ter neglede na število stanovalcev vsa stanovanja s štirimi in več sobami.

Naznanilo pod 2.) a) in b) mora podati lišni lastnik, naznanilo pod c) pa imetnik stanovanja.

Vsa ta naznanila so kolka prosta.

Kdor bi naznanil pod 1.) in 2.) ne podal pravočasno, je kazniv po mestnem magistratu ljubljanskem z globo do 5000 kron ali z zaporom do šestih tednov.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 27. januarja 1919.

Anončna
ekspedicija
v vse jugo-
slovanske
in ino-
zemske
časopise.

AL-MATELIČ
Ljubljana, Kongresni trg 3-I.

Brezplačna
sestava učinko-
vitih inseratov
v vseh evropskih
jezikih.

: pisarna :

Agitirajte za socialno demokratsko časopisje!

Uredništvo in upravništvo »Napreja« imata telefonsko zvezo štev. 312.

Št. 846.

Razglas.

Jugoslovanska tovarna za milo v Spodnji Šiški
ima

večjo množino milnega blaga. To blago se bo oddajalo poslej franko tovarna po naslednjih cenah:

20 %	pralno milo v kos. po 100 g. kom. po	—40 K
30	" " " " " " " " " "	—60 K
30	" " " " " " " " " "	120 K
38-40	toiletno " " " " " " " " " "	250 K
66	nilo za britje " " " " " " " " " "	2— K
10	milni prašek " " " " " " " " " "	250 K

Pri naročbah istega milnega blaga v celih zabojih se dovoljuje znaten popust in se v tem slučaju oddajajo milni izdelki franko tovarna po naslednjih cenah:

20 %	pralno milo v kos. po 100 g. kom. po	—30 K
30	" " " " " " " " " "	—45 K
30	" " " " " " " " " "	—90 K
38-40	toiletno " " " " " " " " " "	180 K
66	nilo za britje " " " " " " " " " "	140 K
10	milni prašek " " " " " " " " " "	2— K

Blago se mora plačati naprej, ker se razpošilja sicer le proti povzetju.

Naročila je nasloviti na Jugoslovansko tovarno za milo v Spodnji Šiški.

V Ljubljani, dne 20. januarja 1919.

Poverjenik za javna dela in obrt:

Inž. V. Remec, l. r.

Ako rabite vrtna ali poljska semena pišite po cenovnik. Trgovina s semeni SEVER & Co., Ljubljana

Prostovoljna dražba.

Jutri v sredo ob 9. uri dopoldne prodajalo se bode potom javne dražbe na Resljevi cesti 24-I. razno pohištvo, podobne, obleko, staro orožje, pipe in starine.

Št. 1108.

Delavce

za napravo gramoza in snaženje cest išče mestna občina ljubljanska. Plača po dogovoru. — Oglasiti se je pri cestnem nadzorstvu na magistratu (glavni vhod, pritličje, desno).

Mestni magistrat ljubljanski
dne 18. januarja 1919.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih

3 %

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in nestalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo bo bančni obrestni meri.

Stanje vlog je bilo koncem leta 1918 1½ milijonov kron.

Rezervni zakladi znašajo okoli nad 50.000 K.